

AVRI DEELT ERVARINGEN BIJ INVOERING OMGEKEERD INZAMELEN

Omgekeerd inzamelen: hoe voer je dat in en wat zijn de mogelijke resultaten? Een gezamenlijk onderzoek van Avri en Nedvang geeft daar antwoord op. Het onderzoek levert een handig implementatieplan op voor wie de stap wil maken naar een ander inzamelbeleid.

TEKST: HETTY DEKKERS **BEELD:** AVRI

Avri voerde het afgelopen anderhalf jaar omgekeerd inzamelen in bij acht gemeenten tegelijk. Bureau Stantec keek terug op het invoeringsproces en bracht dat in kaart. Ook werden de afvalresultaten gemeten. Daaruit bleek dat omgekeerd inzamelen in het Avri-gebied een groot effect had op het scheidingsgedrag. De hoeveelheid restafval daalde met ongeveer een derde. De fractie kunststof en drankverpakkingen (pd, want blik werd via de glasbak ingezameld) nam, net als de andere stromen toe, maar bevatte wel veel meer verontreiniging. Dat gold ook voor oudpapier/karton. In deze fractie nam de vervuiling toe van 4,6 naar 6,6 procent. De kwaliteit van glas, gft en textiel bleef gelijk.

LERING TREKKEN

Het onderzoek is een initiatief van Avri en Nedvang samen. "Omgekeerd inzamelen is een relatief nieuw afvalbeleid", verklaart projectleider Jan van der Ven van Nedvang. "Wij wilden als Nedvang graag weten wat het doet met de hoeveelheden grondstoffen en de kwaliteit ervan. Maar een tweede insteek van het onderzoek was dat we in beeld wilden krijgen hoe je zo'n beleidsverandering het best kunt organiseren en welke aandachtspunten er zijn. Zodat andere gemeenten daar lering uit kunnen trekken." Vooral vanwege die laatste doelstelling ondervroeg Stantec ook andere gemeenten en reinigingsdiensten die omgekeerd inzamelen hebben ingevoerd. Via gesprekken en enquêtes werd hier in kaart gebracht hoe ze het

omgekeerd inzamelen hadden geïmplementeerd. Alleen bij de acht gemeenten van Avri werden ook de resultaten gemeten. Van der Ven: "Het hele onderzoek is ondersteund door een stuurgroep waar ook de NVRD aan deelnam. Uiteindelijk konden we de resultaten van het hele Avri-gebied presenteren, plus een implementatieplan voor als je omgekeerd wil gaan inzamelen. Dat plan is uiteindelijk een handige leidraad geworden voor eigenlijk elke afvalbeleidswijziging. Ook als je bijvoorbeeld diftar in wil voeren, kun je hier iets mee."

Volgens Van der Ven is het onderzoek zo representatief mogelijk uitgevoerd. "We hebben een 0-meting gedaan in de tweede helft van 2018, de 1-meting vond plaats in de tweede helft van 2019. Dus precies in hetzelfde seizoen. Beide kwaliteitsmetingen waren identiek, ze vonden plaats in dezelfde deelgebieden en betroffen dezelfde stromen en monsterhoeveelheden, dus we hebben getracht een zo goed mogelijke vergelijking te trekken. Bij de 1-meting waren de mensen al een paar maanden gewend aan het omgekeerd inzamelen, want dat was in juli ingevoerd. Zodoende hebben we een betrouwbaar onderzoek kunnen presenteren. Het blijft natuurlijk wel een regio-gebonden resultaat. In de Randstad zul je misschien andere uitslagen krijgen dan in het Avri-gebied."

VERRAST

Van der Ven is enigszins verrast door de uitkomst van het onderzoek. "We kregen al wel signalen uit de markt dat er landelijk problemen waren met de zuiverheid van de pmd-stroom, maar deze cijfers hadden we niet verwacht. De verontreiniging van het pd in het Avri-gebied is na het omgekeerd inzamelen gestegen van 16 naar bijna 26 procent, dat is veel. De verontreiniging betreft overigens voor een groot deel echt restafval, het is niet zo dat er meer speelgoed of ander niet-verpakkingsplastic in het pd zat. Ook de extra verontreiniging van de oudpapierfractie is verontrustend. Gemeenten moeten echt meer gaan focussen op de kwaliteit van de gescheiden stromen. Het blindstaren op alleen maar cijfers en minder restafval is niet meer van deze tijd, dan ben je niet echt circulair bezig. Dat bewustzijn zie je hier en daar al groeien, maar dit onderzoek wijst uit dat we daar nog meer op moeten gaan letten."

IN DE FOUT

De gouden tip voor meer zuivere grondstofstromen heeft Van der Ven uiteraard niet paraat. "We zullen nog meer in moeten zetten op communicatie, handhaving en dergelijke, maar de inzamelmidelen en service spelen ook een rol. Uit een onderzoek van Rijkswaterstaat blijkt dat de zuiverheid van pmd sterk afhankelijk is van de kwaliteit van de restafvalservice. Maak je het mensen moeilijker hun restafval in te leveren, dan gaan ze sneller in de fout. In het Avri-gebied moesten inwoners hun pd in een minicontainer doen, in plaats van in de doorzichtige plastic zakken die voor de invoering van omgekeerd inzamelen werden gebruikt. Persoonlijk denk ik dat dat ook invloed heeft. Wat je in een container stopt, ziet immers niemand meer."

Om nog betere conclusies te kunnen trekken, gaan Nedvang en Avri dit najaar nogmaals de hoeveelheden en kwaliteiten meten in het Avri-gebied. "Mensen zijn dan al ruim een jaar gewend aan het omgekeerd inzamelen, eens kijken hoe de stand van zaken dan is."

DIEPE IMPACT

Cees Brouwer, manager afvalbeheer Avri, is blij met het gezamenlijke onderzoek. "We hebben er zelf veel van geleerd en ook andere gemeenten hebben er iets aan. Het is een vertaling van een procesaanpak, die je ook voor andere transitie kunt gebruiken." Wat Brouwer wel gemerkt heeft, is dat omgekeerd inzamelen een veel diepere impact heeft op inwoners dan bijvoorbeeld diftar. "Je komt echt achter de voordeur. Mensen moeten iets gaan bedenken voor hun restafval, ze moeten hun zakje weg gaan brengen, dat raakt ze echt. Daar moet je rekening mee houden, als je omgekeerd inzamelen gaat invoeren." Brouwer wil gemeenten adviseren hun inwoners al vroeg bij de besluitvorming te betrekken. "Als je plannen hebt voor omgekeerd inzamelen, zou ik dat vroeg kenbaar maken. Beleg bijeenkomsten, vraag wat inwoners een goede oplossing vinden om tot minder restafval te komen en leg ook uit waarom je minder restafval wil. Dan neem je de burger mee, voelt hij zich meer betrokken. Wij hebben het omgekeerd inzamelen in hoog tempo ingevoerd, bij acht gemeenten tegelijk. Achteraf hadden we dat misschien beter gefaseerd kunnen doen, per gemeente. Dan kun je de ervaringen die je opdoet bij de ene gemeente weer meenemen naar de volgende."

Een onderdeel van het implementatieplan dat veel energie kostte, was de locatiebepaling van de ondergrondse containers. "Wij hebben in anderhalf jaar tijd zo'n 500 ondergrondse containers geplaatst, dat heeft heel wat teweeggebracht moet ik toegeven. Om de planning te halen, had het dagelijks bestuur besloten de zienswijzeprocedure eruit te halen en meteen naar de bezwaarprocedure te gaan. Daardoor konden we inderdaad doorwerken, ↩

maar we hebben achteraf wel heel veel bezwaren moeten afhandelen. Daar hebben we een heel team juristen voor nodig gehad. Het probleem met ondergrondse containers is of hij staat te ver weg, of hij staat voor je deur. Zowat alle bezwaren komen hierop neer."

SLECHTERE AFZETMARKT

Over het geheel genomen is Brouwer niet ontevreden over de resultaten van het omgekeerd inzamelen. "Alle gescheiden fracties zijn sterk toegenomen en het restafval is aanzienlijk verminderd. Bewoners moeten een euro betalen als ze een zakje restafval wegbrengen, dan is het logisch dat ze sneller geneigd zijn zaken bij de gescheiden stromen te gooien. Maar de hogere vervuilingsgraad van vooral oudpapier komt denk ik ook deels door de slechtere afzetmarkt. Er wordt veel strenger en zorgvuldiger gecontroleerd nu verwerkers hun papier moeilijker kwijt kunnen. Papier mag volgens de normen slechts drie procent vervuild zijn, ik betwijfel of we daar voor dit onderzoek wel onder zaten. Voor andere stromen, zoals textiel, overwegen we de mogelijkheden om zelf te gaan voor sorteren. Want ook daar hebben we te maken met strengere zuiverheidseisen vanwege een slechtere afzetmarkt."

Het pd moet gewoon schoner, geeft Brouwer toe. "Daar hebben we allerlei maatregelen voor in petto om dat te bereiken. Zoals meer inzet op educatie en voorlichting en een gerichte handhaving op kwaliteit en bijplaatsingen. Vaak is het geen onwil maar onwetend-

heid, je moet mensen ook gewoon helpen. Verder gaan we aan de slag met gedragssturing, zoals mensen belonen met een groene kaart als ze goed scheiden. We hebben ook een geavanceerde app geïntroduceerd, waarmee we bewoners willen laten zien hoe ze presteren in vergelijking met hun wijk. Zo werken we hard aan verbetering."

TEGENVALLER

Een tegenvaller voor Avri waren de economische omstandigheden. "In de tijd dat wij omgekeerd inzamelen invoerden, zat het financieel tegen. Er kwam een hogere belasting op verbranding van restafval, de grondstoffen brachten minder op, de pd-vergoeding werd verminderd. Dat was niet bevorderlijk voor het draagvlak van het nieuwe beleid. Nu moesten we de afvalstoffenheffing verhogen, terwijl je je burgers vraagt meer inspanning te leveren. Dat helpt natuurlijk niet. Overigens ben ik ervan overtuigd dat je een goede balans moet zien te vinden tussen vaste en variabele kosten. Een financiële prikkel is prima, maar maak het niet te gek. Als je een paar euro gaat vragen voor een zak in de ondergrondse restafvalcontainer, dan werk je vervuiling in de hand."

Het plan is te downloaden via:

www.avri.nl/over-avri-bestuur/nieuws/item/nedvang-rapport-effecten-omgekeerd-inzamelen-en-stappenplan-succesvolle-invoering/ ↔

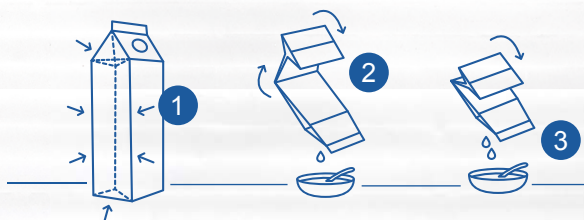
Haal alles eruit wat erin zit

Je staat er misschien wel eens bij stil. Dat het zonde is dat we voedsel verspillen doordat een deel in de verpakking achterblijft.

Door een drankenkarton slim te vouwen komt ook het laatste restje yoghurt of vla uit het zuivelpak.

Zo draagt iedereen zijn steentje bij in de strijd tegen voedselverspilling!

Vouwinstructie

Zuivelpak is een initiatief van de zuivelindustrie, de supermarktbranche en drankenkartonproducenten. Via Zuivelpak worden consumenten geïnformeerd over de duurzaamheid van zuivelpakken en andere drankenkartons.

Kijk voor meer informatie op www.zuivelpak.nl